

PRZYŚCIE (648) *sb n*

przyście (534), **przyszcie** (96), przyście *a.* przyszcie (18); przyście : przyszcie *SienLek* (1:1), *WujJudConf* (2:1), *CzechEp* (13:1), *GrabowSet* (1:1), *LatHar* (8:3), *WujNT* (25:47).

e pochylone.

sg N przyście (77); -é (4), -(e) (73). $\diamond$ *G* przyściã (211); -ã (178), -(a) (33). $\diamond$ *D* przyściu (25). $\diamond$ *A* przyści(e) (135). $\diamond$ *I* przyściem (73), przyścim (11); -im *WróbŻółt*, *GroicPorz*, *OrzQuin* (2), *SienLek* (2), *SkarJedn*, *StryjKron*; -em : -im *CzechRozm* (1:2), *SkarKaz* (2:1); ~ -em (3), -(e)m (70). $\diamond$ *L* przyściu (116).

Sł stp: przyście *a.* przyszcie, *Cn* notuje, *Linde XVI* (jeden z niżej notowanych przykładów) – *XVII w.*

I. Znalezienie się gdzieś; *adventus Miech*, *HistAl*, *Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Calep*, *JanStat*, *Cn*; *ingressus Vulg*, *PolAnt*, *JanStat*; *introitus PolAnt*, *Vulg*; *ventio Mącz*, *Calep*, *Cn*; *occursus PolAnt*; *accessio*, *accessus*, *aditio*, *obitus Cn* (613) :

1. Przybycie po pokonaniu pewnej drogi; zwykle pieszo [w tym: czyje (155) – *G sb i pron* (69), *pron poss* (48), *ai poss* (38)] (179) :

A. O ludziach (119) : *BielŻyw* 22; *RejJóz* K5v; ale przysłano do nich [posłów] od KJM, iż jeszcze ad deliberandum księża biskupi prosili. A przetoż odłożone im przyście do czwartku. *Diar* 56, 39; do kthorego [cmentarza] telfz ziemie/ iákoby do iákiey rozumney rzetzy/ ták mowicie. Abyś lię ku przyściu nálezmu vchędożyła *KrowObr* 104; *Leop Iudic* 9/26, 1.*Reg* 16/4, RRrr4; Ale oná wwiodła go [męża] w dom oycá fwego/ ktorego on vyzrawłzy rádował fie z przyłcia iego. *BibRadz Iudic* 19/3, 4.*Reg* 6/32, 1.*Mach* 14/21; *Mącz* 294c, 481a, b; *GórnDworz* H3v [2 r.]; *HistRzym* 79; Y przyłzedł Adonia [...] do Báthfzewy mátki Solomonowey. Y rzekła/ fpokoyneli przyście twoie? A (on) rzekł. Spokoyne. *BudBib* 3.*Reg* 2/13, 1.*Reg* 16/4; *HistHel* B4; *SkarŻyw* 553; *StryjKron* 527; *Calep* 28b, 1033b, 1109b; *LatHar* 517; vftáwiamy/ [...] iż kłátwá tá [...] która byłą y innych czáfów chowáná po włyfłtkich kościołách/ dla przyłzcia záklętého [tj. *ekskomunikowanego*]/ od tego czáfu przez żadného nie ma bydż chowáná *SarnStat* 225; A te fłowá [tj. *Hosanna*] [...] ráduiácych lię z przyłzcia Pána nálezgo/ kościoł święty vftáwicznie powtarza we Mfzey świętey *WujNT* 89, 435; *SkarKaz* 579b.

przyście do kogo (2): *SkarŻyw* 235; y mowi/ do niego [*Labana*] Iákob: (Máłoś miał przed przyłzciem moim do ciebie: á teraz sftáleś lię bogátym [...].) *SkarKaz* 579a.

przyście k(u) komu (4): A miedzy infzemi przyłzli telfz [*do Franciszka Spiery*] dwa Biskupi/ i ieden zacny doctor [...]. Ten pierwłzého dnia przyłcia kniemu fwoiego/ napominał go aby [...] *MurzHist* Iv; Posłowie wdzięcznie przyście IchM ku sobie przyjąwszy [...] karty tej od nich niewzięli *Diar* 51, 83, 87.

przyście na co [= w jakim celu] (8): CZWARTA CZESC EWángeliey, o przyłzciu P. Chriftofowym do Iudfkiey ziemie ná vmęczenie. *WujNT* 77 *marg*; Przyłzcie ná fąd P. Iefufowo. *WujNT* *Mar* 13 *arg*, *przedm* 36, 41, s. 124, 160 *marg*, 187, 265 *marg*.

przyście dokąd (13): *Diar* 39; Thedy obwiniony zá tákowym wolnym przyłzcim do Vrzędu/ blifłzy fye odwiełć fámošiodm/ niźby [...] *GroicPorz* 114; Spytał iey [*Judyty*] Holofern/ co zá przyczyná twego tu przyłcia? *BielKron* 113v, 65; *GórnDworz* Kv; *RejPos* 242v; *WujNT* *przedm* 36, 41, s. 77 *marg*, 124, 160 *marg*, 187, 265 *marg*.

przyście skąd (1): iż też tam przyślzá niewiáftá iáwnogrzelzna [...]. Ale fkdá było przyfcie iey/ [...] przywiedz łobie ná pámięć ony fłowá tegoż Páná fwoiego *RejPos* 308v.

W przeciwstawieniu: »przyście ... odeście« (2): Iż tę wftáwę trzyma wzytek narod ludzki ná świecie/ áby pofel káždy miał wolne przyście y odefzcie. *BielKron* 247v, 249v.

Przen (2) : [...] iefliżec da Pan Bog [...] tákie powftanie s they márney fmierci twoiey [...]. A oná fwięta tłuźcza [tj. *dusza i ciało*] będye [...] czekáła z wielkimi pociechámi onego przyfcia twego *RejPos* 223v.

przyście dokąd (1): gdyby fie ták bárzo ná cieiefne Ieruzálem ogládał/ żeby dla niego duchownego przyfcia do tey fwiętey gory Syońskiey [...] zániechał *CzechRozm* 120v.

a. *Przybycie po dłuższej podróży (tu możliwe: jadąc)* (31) : tam [na wzgórz] wielkiego Alexandra przyfcia [Jedulus] oczekawał. *HistAl* C2, Cv; *Leop* 2.Cor 7/6, 7; TY wtore kłięgi wypifuią nam [...] Przyfcie/ y mielzkánie Izráelitow ná Puźczy *BibRadz* I 31; *HistRzym* 21v; *BudBib Num* 33/40, 1.Reg 16/4; *BudNT Mar* 3/37, 2.Cor 7/6; *SkarJedn* 97; Vwefelił fię [Józef] przyfcieiem trzech krolow *SkarŻyw* 234, 165; *WujNT* 1.Cor 16/17, 2.Cor 7/6, 7.

przyście do kogo (1): [Jan apostoł] Elekte y fyny iey w miłości y wierze vtwardza. [...] Oftátek záchowuiąc ná fwe przyfcie do nich. *WujNT* 829.

przyście k komu (1): IZ w przefzłym liście [św. Paweł] Tymotheufzowi vczynił był nádzieię przyfcia fwego k niemu *WujNT* 733.

przyście dokąd (6): *BibRadz* 1.Esdr 3/8; Látá XXV przyfcia Ezechielá do Bábilonu/ karał Ezechiel fłowy lud przeciw Bogu *BielKron* 96; *BudBib* 1.Esdr 3/8; *NiemObr* 51; *WujNT* 1.Thess 2/1; CHłopi tułáiąci fie/ kótrzy do trzećiego dnia po przyfcieiu fwym do miáft y miáfteczek w fłuźbę y w rzemiefło fie nie oddádzą/ chcemy [...] áby [...] *SarnStat* 520.

a. *Aby się osiedlić* (7) : *Leop Deut* 18/12; y było to Miáfto [Romowe] áż do przyfcia Krzyżakow v Pruflów Pogánów/ nagłownieyfzym ftołcem Ziemie *StryjKron* 41; kótré [Bułgarów, Serbów i innych] hiſtorycy zarázem zá ich przyfcieiem ich włáfnymi imiony zowá. *KochCz* A4v.

przyście dokąd (3): *MiechGlab* *4v; ktore [latopisce]/ przyczynę przyfcia Rzymian y Włofkich 500. Sláhcicow [...] w ty ftrony/ iednoftáynie kłádá być tyrańftwo Neroná *StryjKron* 71, 288.

przyście skąd (1): Przyfcieie tych wzytkich narodów/ kótré fię tu miánuią/ od Dunáii częśc/ drudzy ku zachodu. *KochCz* B2.

b. *Przybycie jako wojsko nieprzyjacielskie, najazd zbrojny* (24) : ktora [kometa] fie obraczała nad rzeká Thanais [...], przyfcie Tatarow znamionuiąc przed tym nigdy niefłychanych *MiechGlab* 2, 18, 33; flyfząc Egipczykowie przyfcie Alexandrowe wyfzli przeciw iemu/ y poddáli fie mu *HistAl* B7, B4v, B5v, C8v, D8v, F7v (12); *BibRadz Is* 48 arg, 2.Mach 8/14, 15/8; *OrzQuin* Z3v.

przyście ku czemu [= w jakim celu] (1): Rzecz [Boga] [...] o przyfcieiu Nábuchodonorá Krolá Bábilonkfiego/ ku fpuftofzeniu ziemie Egipciskiey. *BibRadz Ier* 46/13.

przyście dokąd (5): [Skanderbeg] załadzył dwa tyfiácá wybornych mężow w ciáfnych mieyfcách ná przebywaniu/ áby bronili Turkom przyfcia do Albániey. *BielKron* 243v, 359v; dzieię pod Krákowem ledwo puł Miefiácá máiąc od národzenia/ [...] przyfcie Tátarfkie do Polfki przepowiadáło *StryjKron* 350. Cf *przyście skąd dokąd; dokąd kótrędy*.

przyście skąd dokąd (1): Po przyściu Tatarow ze wchodu łonca do ziemie Gotłkiej [...]. Ricerz niektory [...] *MiechGlab* 64.

przyść dokąd którędy (1): Látá 1241. [...] przyście Tátárfkie było thego czáfu do Polłki przez Rułkie ziemie *BielKron* 360v.

c. Powrót; reversio Mącz (8) : Tobith y zóná iego fráfuią się dla nierychłego przyścia fyná łwego. *BibRadz Tob* 10 arg; *Mącz* 488d; *HistRzym* 27v [2 r.]; Iż to błogofławiony łługá/ ktorego ták czuynego zálthanie Pan iego ná przyście łwoie. *RejPos* 345, 343v; *WujNT przedm* 37.

przyście dokąd (1): [*Brutus mówił*:] Dáleś tu znác Wálery/ iż nam miłość á łálkę Senat vkázuie dekretem łwym/ áby náłze wefołe przyście było do miáltá *BielKron* 108.

d. Dostęp, możliwość przyścia (1) :

Wyrażenie: »wolne przyście [do czego]« (1): Ut mihi tui libri pateant, non secus ac ipse adesses, Abych miał wolne przyście do twych xiąg/ áby ich przede mną nie zámykano. *Mącz* 283b.

B. O istotach niematerialnych: w sposób nadprzyrodzony (60) : *TarDuch* D5; [*Paweł mówi kupcowi przed sądem nad jego duszą*:] To yełt/ łprawa przilcza mego Bych czę v wiodł z obłudnego Mniemania *RejKup* r6; *BielKron* 32; Nadobna náuká/ z iáką gotowością záwždy oczekáwác mamy przilcia Pána łwoiego *RejPos* 340 marg, 340, 341v [2 r.]; *WujJud* 174v; *MWilkHist* E2; *LatHar* 394; Chriřtus řtapiwłzy duřzú fwą do pieklá/ przepowiađał wybáwienie Oycom onym řwięтым/ ktorzy byli w ciemnicy piekielney/ áż do przyścia iego zátrzymáni. *WujNT* 804; *SiebRozmyśl* K2v; *SkarKaz* 2a, 119b.

przyście do kogo (2): TE hiřtórią nápiłáł teř Lukář s. o tym przyściu Páńłkim [po *zmartwychwstaniu*] do wátpliwych zwoleńnikow łwoich *RejPos* 118; *SkarŻyw* 589.

przyście na co [= aby wziąć udział] (zawsze: *na Sąd Ostateczny*) (10): *KromRozm II* e3; *RejAp* 87v; Iáko łie w tych řywociech záchowác [...] á czego łie trzymác mamy/ oczekáwiąc przyścia Pána náłzege Iezulá Kryřtułá ná łąd. *RejPosWstaw* 21 marg, [21³], [21³]v, 22v; *WujNT* 712; *Mowmy* [...] o połtráchách y poćiechách tego Páńłkiego przyřłcia ná łąd ořtátni. *SkarKaz* 1b, 1a, 2a.

przyście w co (1): ktoremu [*Józefowi*] Bog po Máryey/ w ćielenie łwoie y przyście wřywot pánieńłki obiáwił *SkarŻyw* 241.

W charakterystycznych połączeniach: przyście chwalebne, straszliwe, řwięte (2), *widome; przyście Ducha řw.*; *oczekáwác (oczekiwać, czekać, oczekáwający) przyścia* (5).

Szereg: »przyście i odeszcie« (1): Abowiem y Chriřtus ma pod łobą Anioły/ ktorym przyścia y odefłcia dawa rořkazanie. *CzechEp* 243.

a. Do nieba po řmierci (1) : tu iuř nam nie trebbá iedno s tymi duchy řwiętemi/ ktorzy z rádořcią czekáią przyścia náłzege/ tákichře rádořci wřywać *RejAp* 54v.

b. Boga do człowieka (zwłazczá w Eucharystii oraz w chwili řmierci) (29) : *RejPs* 37; *OrzList* f2v; ábowiem káźdege z nas dokończenie řywotá náłzege iuř iełt řwięte przyście iego. *RejAp* 191, 191, Dd3v; A my teř rozrádowáwłzy łie z mocną wiárą s tákiego przyścia ták wdzięcznego Pána/ ábychmy łie theř gothowáli *RejPos* 1; A ták obácł á wváż to łobie/ iáko ma być v wřyřtkich wiernych wdzięczne to przyście řwięte iego *RejPos* 3v, 12v, 115, 144v marg, 196, 223v (11); *ArtKanc* A10; Co vczynię gdy mnie řtrách/ dniá przyřłciá twoiego Ogárne *GrabowSet* A4v, P4.

przyście do czego [= *aby uczestniczyć*] (1): Trzecie przyście iego, do śmierci każdego *ArtKanc* A10.
przyście z czym (1): gotuyże już przyfycie twoye z miłofierdzim swoim *LubPs* aa6v.

W charakterystycznych połączeniach: przyście jasne, jawne, radościwe, srogie, święte (10); *doczekać* (oczekawać) *przyścia* (2).

Wyrażenie: »przyście ku wspomżeniu, na wspomżenie« (1:1): zámciły fie iuz y oczy moje oczekawáiąc rádościwego przyficia thwoiego ku wípomożeniu memu. *RejPs* 100; A coż zá to odniefisz? Oto łyfyzyl iz łáfkę Páná swego/ á přetkie przyście iego ná kázde wípomożenie thwoie. *RejAp* 198.

Szereg: »przyście a zawołanie« (2): Iz to błogofławiony [...] ługá będzie y iest/ ktorego gdy przydzye Pan/ [...] naydzye go záwždy pilnego á czuiącego ná święte przyście á ná záwołanie iego. *RejPos* 343v, 342v.

W przeni (2) : *RejPs* 143; O wízechmocny á dobrotliwy Pánie/ iáko nas dziś maż wiele tych Fáryzeufzow/ do ktorych kołáce święte przyscie twoie/ á náuká święta twoiá *RejPos* 225.

c. Człowieka do Boga (2) : Tu prorok [...] oznáymuie prágnienie przyficia álbo fpołeczneho złączeniá z fynem bożem *RejPs* 91v.

Szereg: »przystęp i przyście« (1): A na thy to gody/ [...] wzywa nas á wabi nas ten wieczny krol niebá y zyemie/ dobrowolny kázdemu przyftęp y przyście dawáiąc *RejPos* 238v.

2. Objawienie się, pojawienie się (bez uwzględnienia elementu ruchu); adventus *Vulg, PolAnt; praesentia PolAnt* [w tym: *czyje* (407) – *pron poss* (64), *G sb i pron* (248), *ai poss* (95)] (434) :

a. O ludziach; pojawienie się na świecie i rozpoczęcie działania [w tym: *o antychryście* (8)] (9) : Przyście tedy iego [*antychrysta*] będzie ná ten czas według wczynkow Czártowfkich/ iáko człowieká wżytkich grzechow pełnego *BielKron* 467; *CzechEp* 349, 351 *marg*, 353 *marg*; ktorzy [*heretycy*] mowią/ iz kościol zblądził/ [...] áż do przyfzicia Lutrá y Kálwiná. *WujNT* 124, 2.*Thess* 2/9, s. 837, 885.

Wyrażenie: »przyście na świat« (1): ANtykryfthowe przyfície ná swiáth vprzedzi Sądny dzień *BielKron* 467.

b. O świętych (14) : *PatKaz II* 62v; *BielKron* 135; *CzechRozm* 107v, 167; O przyfściu Eliafzá/ ktory iest Ian Krzćiciel. *WujNT Matth* 17 *arg*, *Mar* 9 *arg*.

W połączeniach szeregowych (3): byly fygury y proroczthwa o yey [*Maryi*] miłofczy przyfzyczyu, o począczyu ytelz yey narodzenyu *PatKaz II* 59, 55v, 59.

Wyrażenie: »przyście na świat« (4): bog wízechmocny prorokoual o tey myley panny przyfzyczyu náfzwiyath *PatKaz II* 55v, 20v, 55v, 76v.

Szereg: »przyście a zjawienie« (1): Ale gdy fie przypátrzyfz/ iáko fie ich wiele rozrádowáło [...] s przyficia á z zyáwienia tego świętego człowieká [*tj. św. Jana*] thedy [...] *RejPos* 321.

c. O Chrystusie (też o Mesjaszu z Nim nieutożsamianym) (411) :

przyście na co [= *w jakim celu*] (1): [*Faryzeusze*] wierzyli też o przyfściu Mefyáfzowym ná zbáwienie wierzącym weń. *BielKron* 118v.

Wyrażenie: »przyście Pana (a. Pańskie), Krystusowe« (2:1): *ArtKanc* A9v; ábyś [*duszo moja*] [...] y czwóráki ádwent/ to iest przyfzicie Páná twego w fercu nabożnie rozbieráł *LatHar* 393, 393 *marg*.

α. *O Jego życiu i działalności w Ziemi Świętej (243)* : *WróbŻółt* aa2v, gg4v; Tu prorok oznámuie iż znaczne miáło być przyście wewńszech národziech páńskie *RejPs* 111, 105, 126v, 127, 173; A co pán mowi że go ociec nieposláł sádzic/ to iako mowi posláł/ tak się rozumie/ o przyściu wcielé śmiertelnem *MurzNT* 218v *margin*, 56; *KromRozm III* B4v; *Leop Act* 7/52, 1.*Cor* 15/23; *BibRadz I* 478v; Bylá tego wielka á sákrta potrzebá/ áby Pan Kryftus w vbogiej á w chudey sákorze do nas przyzedł był. Bo o ták wzgárdzonym przyściu iego/ Prorocy zdawná powiedáli. *OrzRozm Hv*; *BielKron* 36 [2 r.], 94; *OrzQuin* M3v; *RejAp* 91v, 100v; *HistRzym* 83v; ROzumiał themu ten wśzechmogący Pan/ iż wnet po przyściu iego/ y pothym ná sáwiecie miáło być wielkye zámieszanie á wielkie zádziwowánye tym nowym wftáwam iego/ á sáwitym náukam iego *RejPos* 8; Abowiem vpadł przed nim [*Chrystusem*] on zły á niewierny národ ludzki/ ktoremu sáe dziwne widziáło to sáwite przyście iego/ á bárzo przykra náuka iego *RejPos* 29; iż [...] przed przyściem sáwitym iego [*wierni Páńscy*] byli záwołáni do tey winnice iego *RejPos* 60; Bo Dawid s. [...] przeźrał był dziwne przyście á dziwne sáprawy człowieczeństwá iego⁸⁰ sáwitego z Boftwem zláczzone⁸⁰ *RejPos* 135; iáko on Herod y oni Biskupi wśzyfcy/ [...] s przyścia iego sátrwożeni á vtráfzeni byli. *RejPos* 305v, 2, 3, 4, 5v [2 r.], 8v (52); *WujJudConf* 147; *BudBib Mal* 3/2; *CzechRozm* 70, 165; *SkarŻyw* 111; Iż poniewáz Prorok mowi/ że ten Pan przyśc miáł/ ktorego żydowie sázukáli/ [...] tedy ich teź Prorok o przyściu tegoź/ á nie infzego/ imieniem bożym vpewnia. *CzechEp* 302; iż sáyn człowieczy w przyście sáwoie/ nie wiele wiáry miáł ználeśc ná ziemi *NiemObr* 14; *ArtKanc* C6v; *LatHar* 176, 401; Chriftus iest kóńcem zakonu/ iż zakon nie miáł trwáć/ iedno do przyścia iego. *WujNT* 559, 126 *margin*, *Act* 7/52, 2.*Tim* 4/8, s. 751; *SiebRozmysł* F4v; *SkarKaz* Oooob.

przyście skąd (2): poználi [*apostołowie*] iż tho nie tego sáwiátá człowiek/ poználi iuz byli sákd było przyście iego *RejPos* 208v, 232v.

W połączeniach szeregowych (3): *CzechRozm* 169v; *SkarŻyw* 384; ále krolestwá niebieskiego [*P. Bóg*] nie obiecoał. Bo się dáć y obiecać iedno przez przyście mękę y śmierć Syná Bożego nie mogło. *SkarKaz* 637a.

W przeciwstawieniu: »przyście ... wście« (1): Ewángelie opisuią nam Chriftá Páná/ [...] poczáwŹy od przyścia iego ná ten sáwiát/ áż do wścia z niego. *WujNT przedm* 31.

W charakterystycznych połączeniach: *przyście* *blogosławione* (3), *dziwne* (3), *laskawe* (2), *mile*, *pokorne* (3), *sáwite* (25), *uniżone*, *wielmożne*, *znaczne* (2).

Wyrażenia: »przyście boże« (1): Bo to infza iest mowic o przyrodzoney iftności/ á infza o przyściu Bożym *CzechEp* 341.

»przyście (Pana) Krystusowe(-o), Jezusowe, Krystusa« = *Domini Iesu Christi praesentia PolAnt* [szyk 41:2] (22:2:19): *WróbŻółt* aa2v, aa4, bb8v, 88/39, mm3, pp3; *RejPs* 133; *LubPs* Dv; O przyściu Páná Kryftusowym y iego wywśfieniu/ y o pokázeniu Bálwánów y bálwochwálców. *Leop Is* 2 *arg*, *Ps* 39 *arg*; TEn Máláchiafz był ośtátni prorok miedzy Zydmi przed przyściem Kryftusowem *BibRadz I* 478v, *6v, I 138d *margin*, 378d *margin*, 456a *margin*, II 22a *margin*, 2.*Petr* 1/16; Bylá tá náuka rzeczona Kábállá póspolita v Zydów przed przyściem Páná Kryftusá. *BielKron* 79; iż [*niektóre Sybille*] písmá sáwite po sáobie zóstáwowały o przyściu Kryftusá *BielKron* 132, 25, 36, 46, 93, 93v [2 r.] (12); *RejPos* 58; *CzechRozm* 31v, 83, 116v; Po przyściu Chryftusowym/ nieprzyimuie záprawdę sáwiétá náuka

kościelna (ná kápłáńtvo) tych ktorzy po vmarley żenie drugą bierzą *SkarŻyw* 456, 358 [2 r.]; *CzechEp* 373; Ián ná pułczy pokutę y przyście Chriřtuřowo opowiada. *WujNT Ioann* 3 arg; Iáko ná on czás przed przyřciem Pána Chriřtuřowym/ málo nie wřzytek řwiát cudze bogi y bálwany chwalił *WujNT* 479, 159, 263, 883; *PowodPr* 35.

»przyście w ciało« (1): á ludzie zá przyřćim w ćiało Syná Bożego/ głupřtvo ono y flepotę bálwochwálřką [...] porzucili. *SkarKaz* 487a.

»przyście Mesyjaszowe(-o), Mesyjasza« [*teř nieutořsamionego z Chrystusem*] (20:13): *WróbŻołt* Y2; *BibRadz* I 438v marg; *BielKron* 36, 118v; *RejAp* 13v; Anná prorokini támże Duchem s. nápełniona/ powiedála o práwym przyřćiu iuř bęďącego Mefyałřá *RejPos* 142, 8v, 179v, 231, 288, 295 [2 r.]; *BiałKat* 346; iř zá przyřćia Mefyałřowego vřtác miał zakon Moyřeřzow. *CzechRozm* 87, 72, 107v [2 r.], 164v, 165, 165v (15); *SkarŻyw* 2, 241; mořemy y z lámej męki Páńřkiey wiáre nářę o pewnym przyřćiu pořáďanego onego Mefyałřá dobrze vgruntowác. *LatHar* 262; *WujNT* 1 marg, Zzzzz.

»przyście Pańskie, Pana« = *Domini praesentia PolAnt* [szyk 30:1] (19:12): *RejPs* 60, 141v, 142; *LubPs* E3 marg; Abowiem nie oznaymiliřmy wam mocy y przyřćia Pána nářzego Iezu Kryřtá/ bawiác fię básniámi zmyřlonemi *BibRadz 2.Petr* 1/16; *RejAp* 120, 166 [2 r.], 166v, Ee; IZ thá řwięta Ewányelia iefth przyřłářczona dziliefyřzey niedzieli/ ktorą zową Adwentus/ to iefth przyřćia Páńřkiego *RejPos* 1; Pátrzayře/ iř ile tu Prorokow řlyřzyř/ opowiedáiac to przyřćie Páńřkie/ káďdy ná cię woła *RejPos* 3, 1 [2 r.], 1v, 9v marg, 11v, 12 (20); Boře abychmy z tego Pána przyřćia vćuć z tym Prorokiem poćiechę táką mogli *SkarŻyw* 111.

»pi(e)rwsze (a. pirwe, a. napirwe) przyście« [szyk 9:1] (10): Gdi [*Chrystus*] przyředł pirwym przyřćim, przyředł taiác bořtwa řwego pod ćłowieczeniřtvm *WróbŻołt* Q3v, Q3v, Q4 [2 r.]; *RejPos* 120v; *SkarJedn* 97; *ArtKanc* A10; dzieřkuy zá przyřćie pierwřze w przyięćiu ćłowieczeniřtwa nářzego *LatHar* 394; *WujNT* 159; gdyř przed wielą řet lat Prorocy opowiedzieli/ y pierwřze vbogie y wtore zaráz wřpániále przyřćie iego *SkarKaz* 1a.

»przyście Syna Bożego« (11): aboczyem řzwyęta anna czřla proroczřtwa o przyřćyry řyna bořego nářzwyat *PatKaz II* 76v, 58v; Oto iako nabořnie proroci řáďali przyřćia řyna bořego *WróbŻołt* cc, Y2, aa2v, ccv, pp3; *RejPs* 119v, Ff2v; *ArtKanc* B3; *LatHar* 79.

»przyście na řwiát« (21): *PatKaz II* 76v; iř imię boře miało řie rozřławić po wřzytkim řwiece przez przyřćie na řwiát pana Ieřuřowe *WróbŻołt* mm3, Y2 [2 r.], aa2v [2 r.], aa3, bb8v; *RejPs* 60; *LubPs* E3 marg; *KrowObr* 218; Przepowiedał teř [prorok *Abakuk*] przyřćie Pána Kryřtuřá ná řwiát. *BielKron* 93, 333v; *RejPos* 28; *RejPosWstaw* 22v; *SkarŻyw* 358; *LatHar* 79; Lono Abráámowe byłóć mieyřce odpoczynienia wřzytkich tych/ ktorzy vmieráli w řářce Bořey/ przed przyřćiem ná řwiát Pána Chriřtuřowym *WujNT* 263, *przedm* 31, s. 89; *PowodPr* 35.

»przyście Zbawiciela« (10): *WróbŻołt* aa3; Wzruřzył w nim [*Duch řw. w ćłowieku*] napirwey obietnice onym řwiętytm Pátriárchom vćzynione/ o przyřćiu zbáwićielá tego. *RejPos* 58, 1, 1v, 2, 16, 117v, 179v; *CzechRozm* 31v; A te řłowá wefółego wołániá [...] kořćioł vřtávicznie powtarza we mřzey řwiętey [...]. Czym pokázuie rádość/ y wefele przyřćia ná řwiát nářzego zbáwićielá. *WujNT* 89.

Szeregi: »przyście a narodzenie« [szyk 1:1] (2): nieprzyriaciele nářzy [...] obacřą iř řtráćili moc řwoię [...] mocą á przyřćiem á národzeniem tego to Pána á Zbáwićielá nářzego. *RejPos* 16, 18.

»przyście i wcielenie« (1): Tu fię tefz w tey pieśni pokázuie/ przyczyná przyścia Chryftułowego y w cielenia iego ná sviát *SkarŻyw* 358.

»przyście a zesłanie« (1): áż vwierzył [*Abraham*] onym świętym á błogofławionym obietnicam Pána swoiego/ o przyściu á o zesłaniu onego Mefyafzá *RejPos* 179v.

»przyście a (i) zjawienie« [*szyk 10:2*] (12): iż y Moizelz/ y Dawid/ [...] iáwnie nam figurowáli á okazowáli/ zyáwienie á przyście tego Krolá *RejPos* 2v; y co tego [*wjazdu Jezusa do Jeruzalem*] były zá przyczyny/ [...] tho szyrzey dniaá Adwentowego o tym świętym przyściu á zyáwieniu iego/ tám nápiřano řtoi. *RejPos* 86v; biřkupi/ Fárizeuřzowie/ á doktorowie [...] pořmiewáli řie z onych nowozyáwionych řluchow á powieřci/ o przyściu á o zyáwieniu Mefyafza tego. *RejPos* 288, 3, 17, 27v, 31, 109 (12).

W przén (3) : iáká rádořć [...] řtáká řie ieřth wřzytkiemu řwiátu/ z národzenia á s przyřcia tego nářzego ták wdzięćznego gořciá *RejPos* 18; tedy muřiało teř być/ áby po przyřciu řwiátlořci y prawdy [...] [*ceremonie*] vřtály. *KuczKat* 294; *BudNT Act* 13/24.

αα. *W rachubie czasu od pocřtku nowej ery* (1) :

Wyrażenie: »roku od przyřcia Syna Bořego ná sviát« (1): W Krákwie Drukowano v Mátyřá Wirzbyęty. Roku od przyřcia Syná Bořego ná sviát. 1560. *RejWiz* Dd5v.

β. *O zapowiedzianym drugim przyřciu Chryřtusa przed końcem řwiata* (164) : *TarDuch* B7v; *RejPs* 45v; *Leop 2.Tim* 4/1, 8, 1.*Ioann* 2/28, BB3; *BibRadz* 1.*Cor* 15/23; *LeovPrzep* K, Kv; Iż ták bęďcie przed przyřciem iego iáko przed potopem zá řywotá Noego/ wřzytkich zlořci á omyřnořci bęďcie peřen řwiát. *RejAp* 68; Cęęřtokroć Pan wřzędy w piřmie řwięty m powtarza obietnicá řtrářznego řádu řwoiego á przyřcia řwoiego. *RejAp* 125v, AA6, AA7, BB, BB3, 14 (13); z wielką rádořciá [...] bęďą wřzyřcy oczekawáć onego řwięthego á wdzięćznego przyřcia iego. *RejPos* 258v; á iż on [*Chryřtus*] z námi vřtáwicřnie ieřt wolá á opatrnořciá řwoiá/ áż do tego řwięthego á obiecánego przyřcia řwego. *RejPos* 258v; ktore [*strachy*] řie máiá okazowáć y przed przyřciem iego/ y cřářu řwięthego řádu iego *RejPos* 260v, 1, 3, 4v, 29, 29v (28); *GrzegřSm* 12, 38; *RejZwierc* [28²]; *WujJudConf* 220v; řtáraymy řie pilnie/ iákorychmy řie řlufznie zgotowáć mogli ná przyřcie tákiego řęďzyego. *RejPosWstaw* [21³], 21v, [21³] [3 r.], 22v, 111; Y obiáwion bęďcie on bezpráwnik [*tj. antychryřt*]/ ktorego Pan zágláďdzi řuchem vřt řwoich/ á řwięty m przyřciem řwoim řkáři. *CzechEp* 322, 309, 349, 354; *NiemObr* 152, 162, 165; Cřwarte przyřcie bęďcie/ gdy ku řádu řięďzie [*pierwsze = wcielenie, wtore = do serca ludzkiego, trzecie = przy řmierci człowieka*] *ArtKanc* A10v; Przyřcia řwego náznáćnienie/ dáł znaki w Nowym zakonie/ mowiać: bęďą znáki ná Słóńcu/ ná gwiazďách, y teř Mieřácu. *ArtKanc* S20v, A10v, T4v [2 r.]; *LatHar* 374; Powieďz námi kiedy řię to řtánie? á co zá znák przyřcia twego/ y dokonánia řwiátá? *WujNT Matth* 24/3, *przedm* 39, 1.*Cor* 15/23, 1.*Thess* 2/19, 2.*Thess* 2/8, 2.*Tim* 4/1 (10); Inym řrogi pořtrach/ ále dobrym to przyřcie wefele wielkie przynieřie. *SkarKaz* 8a, 1a, b, 8a, b, 552b.

cum inf (1): á wřzákoř rzecz ieřt nieomyřlná/ że przyřcie Syná Bořego ná then řwiát řáďzić řywych y mářtwych/ ieřt bárzo bliřkie. *LeovPrzep* K.

W charakterystycznych połączeniach: *przyřcie chwalebne* (7), *straszliwe* (2), *řwięte* (22), *wdzięćzne*, *zacne* (3).

Wyrażenia: »przyście Boga, Boże« (1:1): ábyfmy [...] íprawiedliwie żyli/ na tym świecie/ oczekawaiącz przyścia bożego *SeklWyzn* b4v; *WujNT* 746.

»przyście (Pana) (Jezu) Krysta, (Pana) Kryst(us)owe« = *adventus Domini nostri Iesu Christi PolAnt, Vulg* (11:6); *BielKron* 203; ockni profzę cię káždy człowiecze Krześcijánki/ ku temu wízechmocnemu Páná IEzu Krytá przyściu *LeovPrzep* K; *RejPosWstaw* [21³]; *BudNT* 1.*Thess* 3/13, 2.*Thess* 2/1; *CzechRozm* 188v; *CzechEp* 356, 398, 412; który [*Chrystus*] też was vmocni áż do końca nie nágánionych/ w dzień przyłcia Páná náznego Iefulá Chryftulá. *WujNT* 1.*Cor* 1/8, s. 703, 1.*Thess* 3/13, 5/23, 2.*Thess* 2/1, 1.*Tim* 6/14, *Judae* 24; *SkarKaz* 85a.

»przyście Pańskie, Pana (naszego)« = *adventus Domini PolAnt, Vulg* (28:15): *LubPs* A3v; gdyż żadenmu ítworzeniu nie íeft oznáymion pewny čás przyścia Pánłkiego *RejAp* 90v; Potym iuż Apołtoł tego dokłáda co íe miało dzyać po rozwiązaniu ízátána przed przyściem Pánłkim. *RejAp* 169v, BB4v, 68, 86v, 98v, 138v (12); *RejPos* 6, 258 [2 r.], 259v *margin*, 260 *margin*, 261v, 262v, 355v; *GrzegŚm* 10; *RejPosWstaw* [21³]; *BudNT* 1.*Thess* 4/4; *SkarJedn* 57; *NiemObr* 165; *ArtKanc* A13v; iż my żywiący/ którzy pozostániemy w przyłcie Pánłkie nie vprzedźimy tych którzy záńęli. *WujNT* 1.*Thess* 4/15, s. 159, 1.*Thess* 3/13, s. 709 *margin*, 1.*Thess* 5/23, 2.*Thess* 2/1 (13); áby y duch wálz y dułzá y ciáło/ záchowáne bez przygány było/ ná przyłcie Páná náznego IEZVSA Chryftulá. *SkarKaz* 85a, 118b.

»przyście Syna Bożego, Syna Człowieczego« = *adventus Filii hominis Vulg* (5:5): *LeovPrzep* E4v, I4v, K; *RejPos* 259; Też íelcže íprzećiwne íą wykłády twoie/ wízyłtkim którzy wynołząc głowy íwe/ oczekawaią przyścia íyná człowieczego/ który przyść ma íądzić żywe y zmárłe *CzechRozm* 264; *WujNT* *Matth* 24/27, 37, 39, s. 264; Szczęśliwi którzy ten íąd y przyłcie Syná Bożego miłuią y prágnąć go mogą. *SkarKaz* 8a.

»przyście na świat« (1): *LeovPrzep* K *cf cum inf.*

»wtore, drugie przyście« [*szyk* 6:2] (6:2): *WróbŻółt* Bv; *LeovPrzep* E4v; Ten krzyłz święty/ ná íkończeniu światá/ gdy íię wtore przyście Zbáwicielá náznego obiáśni/ napierwey íię ná niebie vkaże *SkarŻyw* 399; *CzechEp* 409; *ArtKanc* A16; *LatHar* 394; Eliałz [...] vprzedzi wtore przyście Pánłkie. *WujNT* 159; *SkarKaz* 118b.

»przyście zasię« = *powrót* (1): ty wykłády twoie/ znácznie íprzećiwiáią íe wierze y wyznániu náłzemu/ o włtápieniu Chriřtułowym ná niebiołá/ y przyściu íego záłię *CzechRozm* 263v.

»przyście Zbawiciela, Odkupiciela« (3:1): *LubPs* A3v; iż okrucieńtwo ich [*panów i Kościoła rzymskiego*] nie żadná mocą ludzką/ ále przyściem Kryřtułá zbáwicielá w duchu bożym vpádnie *BielKron* 203; że mu [*światu*] iuż nic więcey nie dołtáye/ íedno áby poboźni ludzie przyłcia odkupicielá íwego [...] oczekawáli *RejPosWstaw* [21³]; *SkarŻyw* 399.

Szereg: »przyście i objawienie« (1): á poki nie przyidźiesz niech z ochotą ćierpię/ ćielząc íię pewnemi obietnicámi przyłcia y obiáwienia twego. *SkarKaz* 522b.

W przén (1) : Ten krzyłz [...] záłtráłzy nieprzyiáciele Boże/ á wierne oświeći vwefeli/ y przyście im niebieskiego Cefarzá opowie. *SkarŻyw* 399.

II. Nastanie w czasie; adventus Vulg [*w tym: czego* (18)] (19) : to krom czařu [*tj. przedwczesne*] przyłczye rozumu yeřt íyą ukazało [*Maryi*] gdy bogu do kołczyola była ofýarouana *PatKaz* III 112.

a. O zjawisku atmosferycznym (1) : Przeto ofieł [...] czuie defzcz w richle przyfzły j naftarza [= stroszy] fwe vfzi, znamię ie⁸⁰ przyficia vkazuiąc *GlabGad Cv*.

b. O chorobach (6) : A tym czo terciane miewaią thedy thrzy ziarnka [*nasienia nawrotu*] day z winem przed przyfcie m febry *FalZioł I 49c*; częfte iadanie iabłek [...] gotowa przyczyna ku przyfcie łamania, a napełnienia głowy remą *FalZioł III 23c, II 6c, III 31a*; Niekthórzy fspaliwfy kość trupią/ [...] dáią proch z niey pić/ tym ktorzy Czwartaczkę máią/ á pomaga im/ gdy tho przed przyfcim piją. *SienLek 142*.

W przem (1) : Ale / iż Człowiek fklonnieyfzy zówzdy bywa ktemu/ cofye iemu lubi/ niź ktemu cofye mu godzi: przychodzi nań pod czas nie z nagła/ ále z lekká przez pofty fwe/ to co go chce kárác zá Nieporządek iego: iefliże s tymi pofty przed przyfcim iego nieuczyni porownánia. *SienLek 31v*.

c. O porach roku (2) : kwitnácý młodzi Táki doftátek iego [*króla*] wiek zrodzi/ Iáká ná przyfcie wiofny przyiemný Trawy więc bywa obfitość ziemný. *KochPs 106*; Y drzewá/ ktoré teraz odziały fie w liścié/ Złupi z tego vbioru mroźný zimy przyfcie. *KochFrag 20*.

d. O Sądzie Ostatecznym (9) : O Thomafzu [...] / wfpomofz nas nędznych/ ábyfmy niebyli potępieni ze złymi/ tzáfu przyfcia fądu *KrowObr 163v*; *BielKron 467v*; *RejAp 138v [2 r.]*, *Ee4v*; wfzákże czáfu przyfcia onego dnia wielkiego/ kiedy iuz ftąd przechodzić będzemy/ vkaże fie nam P. Kriřtus łáfkáwym *RejPosWstaw [110²]*; *CzechRozm 185v [2 r.]*; *WujNT 2.Petr 3/12*.

III. Znalezienie się w jakimś stanie lub sytuacji (16) :

1. Osiągnięcie, zdobycie czegoś (12) :

a. O sytuacji życiowej (5) :

przyście do czego (1): [*wierni*] Máią dopiero drogi they przez woynę ku przyfcie do pokoju y przefpieczności fzukác. *WujJudConf 214v*.

przyście ku czemu (4): Niewiedzieć lepak czo iefť vbořtwo, iefť przyfcie ku wielkiemu panřtwu. *BielŻyw 128*; Gdyż tedy ku temu nařzemu á krzeřcianřkiemy żywotowi przez cznoty bywa przyfcie *BielŻywGlab nlb 13*; *KuczKat 240*. Cf *Wyrażenie*.

Wyrażenie: »przyście ku zdrowiu« (1): Zdáło mi fię przeto zá rzecz potrzebną/ ábych o pořpolitey wfzech řwobodzie rádził Nie ifzbych miał zwątpić řam o řobie/ ále máiąc nádźieię o przjřcie ku zdrowiu [*se habens multam spem effugiendi infirmitatem*]. *BudBib 2.Mach 9/22*.

b. O stanie psychicznym i umysłowym [w tym: do czego (3), ku czemu (1)] (4) : Abowięm nietaino panu Chriřtuřowi/ że ku przyfcie do řłowa iego nic godność tego řwiata niepomaga *MurzNT 66*; iżby [*dworzanin*] nie dofyć ná tym miał/ ku przyfcie do dořkonáłości *GórnDworz D3v, Ee3v*.

Wyrażenie: »przyście ku pamięci« = *przypomnienie sobie czegoś (1):* Reminiscentia, Spomnienie/ przięcie ku pámięci. *Mącz 215d*.

c. O wieku (1) :

Wyrażenie: »przyście do lat [*jakich*]« (1): y po przysczyv onych do lath rozvmnych zatrzymałem spokojne pozywane za thym tho rozdzalem řzynymy y zgynna ych bracza vczynyonya [!] *ZapWar 1529 nr 2373*.

d. *O zbawieniu [do czego] (2)* : gdyż ich [złych ludzi] okrucieństwo/ nie może wam przeszkodzić ku przyściu do chwały niebieskiej. *LeovPrzep* b2; Tá ielt ná tym świecie drogá y ípořob przyścia do żywotá wiecznego; áby ludzie przez wiárę poználi ciebie lámego prawdziwego Bogá *WujNT* 374.

2. *Dostanie, otrzymanie (o własności); recuperatio Mącz; accessus JanStat (3)* :

przyście do czego (2): Dla tego wżyřcy obywatéle [...] którzy bráćią/ álbo powinowáté řwé zábiiáią/ w oyczyřté dobrá nie mogą wřępowáć/ áni do nich przyřćia żádnégo mieć. *SarnStat* 595 [*idem*] 610.

przyście ku czemu (1): *Recuperatio*, Olięgnienie/ przyście ku řwemu. *Mącz* 348d.

3. *Utracenie [o co] (1)* : *Defectio a recta ratione*, *Przyście o rozum [!]*. *Mącz* 115b.

Cf **PRZYŚĆ**

KW, (KO, LWil)